

Slutrapport

Återrapportering av ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt

Det sker mycket brottsförebyggande arbete runtom i landet, både som projekt och i den löpande verksamheten. Några av dessa insatser har kunnat genomföras med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (Brå). Arbetet dokumenteras och efter insatsen lämnas en slutrapport till Brå.

Erfarenheterna från de olika projekten är många gånger intressanta för andra som arbetar med brottsförebyggande arbete och därför publicerar Brå ett urval av rapporterna på myndighetens webbplats.

För sakuppgifter och slutsatser står respektive författare eller organisation.

Fler rapporter finns att ladda ner på www.bra.se/lokaltarbete

VÄSTERÅS STAD
Skolverksamheter

Skolgemensamt stöd
Lärresursenheten

Slutrapport

”Samverkan för arbetet kring normbrytande barn och ungdomar”

(Dnr B3.3-0103/2010)

Maggie Johansson Gustafsson
Projektledare
Samordnare för samverkan

Innehåll

1	SAMMANFATTNING	3
2	INLEDNING	3
3	SYFTE och MÅL	4
3.1	Syfte	4
3.2	Mål	4
3.3	Delmål	4
4	KARTLÄGGNING	5
4.1	Kunskap om problemet	5
4.1.1	Tidigare samverkansprojekt	5
4.1.2	Samverkan	5
4.1.3	Samverkan mellan landstinget och kommunen	6
5	ÅTGÄRDER	7
5.1.1	Samverkansgrupp ("Forum för samverkan")	7
5.1.2	Kartläggning	7
5.1.3	Information om samverkansprojektet	7
5.1.4	Studiebesök	8
5.1.5	Kompetensutveckling	8
5.1.6	Samverkansavtal	8
6	GENOMFÖRANDE	8
6.1.1	Samverkansgrupp ("Forum för samverkan")	9
6.1.2	Risk- och behovsbedömningsinstrument	9
6.1.3	Hemmasittare	9
6.1.4	Operativt arbete	10
7	EFFEKTER	10
7.1.1	Samverkansgrupp "Forum för samverkan"	10
7.1.2	Kartläggning, "hemmasittare" och operativt arbete	10
7.1.3	Samverkansavtal	11
7.1.4	Samverkansprojektet	11
7.1.5	Reflektion	11
	REFERENSER	12
	Resultat Bil 1.	13

1 SAMMANFATTNING

Barn- och Ungdomsnämnden i Västerås stad och Brottsförebyggande rådet, BRÅ, har bidragit med ekonomiskt stöd till projektet "Samverkan för arbetet kring normbrytande barn och ungdomar".

Målsättningen med projektet är dels att minimera antalet "hemmasittare", dels att utveckla en bestående strukturerad samverkansmodell internt i kommunen och externt med landstinget så att barn och ungdomar, som har behov, får stöd på ett tidigt stadium inom familjen, skolan och på fritiden. Målgruppen är barn och ungdomar, i skolans åk 1- åk 9, med normbrytande beteende som riskerar att hamna i kriminalitet och utanförskap.

Arbetet inleddes i september 2010 då en samordnare rekryterades, med ansvar att driva projektet.

För att komma igång med projektets samverkansprocess har ett antal samverkansmöten genomförts. Det har varit vissa svårigheter att få till stånd dessa möten och deltagarna har skiftat under projektets gång. Men den sista tiden har formen för hur samverkansgruppen, "Forum för samverkan", ska arbeta börjat växa fram.

Alla myndigheter är skyldiga att samverka enligt § 6 förvaltningslagen, men denna lagparagraf är inte tillräcklig för att samverkan mellan myndigheter ska fungera optimalt för barn och ungdomar som är i behov av insatser från flera aktörer.

Tidigare fanns det ett samverkansavtal mellan Socialtjänsten och Barn- och ungdomspsykiatri, BUP. I februari 2011 upprättades en ny överenskommelse om lokal samverkan, inom kommun och landsting, kring barn och ungdomar i behov av särskilt stöd. Den inbegriper nu även de pedagogiska verksamheterna/skolan.

För att få en bild av hur många elever som är "hemmasittare" och hur samverkan fungerar så har en enkät skickats ut till alla grundskolor.

Resultatet av enkäten har sammanställts men det finns en osäkerhet i underlaget på grund av att 26 % av skolorna inte svarat på den. Bland svaren från skolorna varierar svarsfrekvensen på frågorna med upp till 31 %.

Skolor som uppgivit i enkäten att de hade hemmasittande elever har följts upp och erbjudits stöd. För majoriteten av dessa elever finns en plan och en pågående samverkan mellan skolan, familjecentrum och Stödteamet för att få eleverna tillbaka till skolan. För övriga elever är inte samverkan möjlig på grund av olika orsaker och i de fallen fanns en anmälan eller har en anmälan gjorts till Socialtjänsten.

Samverkansprojektet kommer att fortsätta till 2011 års utgång därefter är tanken att samverkanstjänsten inkluderas i den ordinarie verksamheten.

Det tar tid att metodutveckla och det krävs uthållighet för att bygga ett långsiktigt samverkansarbete.

2 INLEDNING

Barn och ungdomar med psykosociala problem behöver ofta gemensamma insatser från kommun och landsting. Genom samverkan kan förutsättningar skapas för de mest utsatta barnen.

Under våren 2010 beviljades Västerås Stad, Lärresursenheten, ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (BRÅ) och Barn- och Ungdomsnämnden, tidigare

Grundskolenämnden, för projektet "Samverkan för arbetet kring normbrytande barn och ungdomar" i grundskoleåldern.

Projektet kan sammanfattas med nedanstående punkter:

- Utveckla bestående och strukturerade samverkansformer mellan berörda aktörer inom kommunen och landstinget.
- Utveckla användandet av strukturerade bedömningsinstrument; risk och skyddsbedömningar.
- Leda "Mötesplats för specialister".

Inom grundskolan i Västerås finns det 44 kommunala skolor och 13 friskolor. De kommunala skolorna får vid behov stöd av Lärresursenhetens Stödteam. Där finns specialistkompetens i form av psykologer, specialpedagoger och kuratorer. Arbetsuppgiften är att stötta skolorna i elevhälsoarbetet och underlätta för rektorer, lärare och annan personal i olika situationer, t.ex. genom handledning, konsultation, kompetensutveckling, utredning och bedömning. En stödteamsprocess har utvecklats, vilket innebär att Stödteamet har en kontaktperson som deltar en gång i månaden på samtliga kommunala grundskolors elevhälsoteam (EHT) för att vara den första länken när skolan behöver stöd. Skolan kan då ta upp frågor som de inte kan lösa på egen hand. Syftet med denna stödteamsprocess är att förbättra och utveckla arbetet med inkludering och att skolorna ska få stöd i arbetet med att möta de enskilda elevernas behov samt förbättra lärmiljön. På en del skolors EHT medverkar även personal från familjecentrum.

3 SYFTE och MÅL

3.1 Syfte

Syftet med projektet är att samverkan ska bidra till en helhetssyn i bedömning av insatser för barn och ungdomar som far illa eller riskerar att fara illa, att rätt insatser sätts in i tid så att barn och unga inte "bollas" mellan myndigheter. Detta för att insatserna ska bli mindre omfattande och kostsamma både ur det enskilda barnets/ungdomens perspektiv och ur samhällets perspektiv.

3.2 Mål

Målet med projektet är dels att minimera antalet "hemmasittare", dels att utveckla en bestående strukturerad samverkansmodell internt i kommunen och externt med landstinget så att barn och ungdomar, som har behov av det, får stöd på ett tidigt stadium inom familjen, skolan och på fritiden. Målgruppen är barn och ungdomar, i skolans åk 1- åk 9, med normbrytande beteende som riskerar att hamna i kriminalitet och utanförskap.

3.3 Delmål

Följande delmål är viktiga för att uppnå målet:

- Att samverkansavtal skrivs mellan hälso- och sjukvården, skolan och socialtjänsten.
- Kartläggning av antalet "hemmasittare".

- Hitta rutiner för att arbeta med standardiserade bedömningsmetoder som fokuserar på evidensbaserade skydds- och riskfaktorer.
- Genomföra kompetensutveckling för berörda myndigheters personal gällande barn och ungdomar med normbrytande beteende.

4 KARTLÄGGNING

4.1 Kunskap om problemet

För att få mer kunskap, om samverkan och insatser för barn och unga som är i riskzonen för att utveckla ett kriminellt beteende och hamna i utanförskap, har litteraturstudier genomförts.

Forskning visar att de allra flesta barn uppvisar lindriga normbrytande beteenden när de växer upp, men att en del har allvarigare och mer frekventa problem. Det är därför viktigt att identifiera och fånga upp dem med allvarigare problem tidigt eftersom de annars riskerar att hamna i kriminalitet och utanförskap. Om dessa barn upptäcks tidigt kan individuellt anpassat stöd och effektiva behandlingsmetoder erbjudas dem och deras familjer. För att identifiera barn och unga med allvarliga normbrytande beteenden och deras behov kan standardiserade bedömningsinstrument som fokuserar på risk och behovsbedömningar användas. Dessa tillför något utöver de metoder som annars används för att bedöma risker. Syftet med att använda instrumenten är fler, dels handlar det om att identifiera barn i riskzon. Det handlar också om att förbättra samordning och kommunikation mellan olika inblandade verksamheter kring behovet av insatser för dessa barn. Till sist handlar det också om att rikta behandling mot identifierade problemområden av risk för fortsatt utagerande. En nackdel som tas upp när det gäller användandet av standardiserade bedömningsinstrument är att det finns en viss risk för stigmatisering om de bara används för att identifiera barn utan att sätta in några insatser. (Psykologtidningen nr 5, 2007, Enebrink P, Långström N "Förbättrad bedömning vid normbrytande beteende?")

4.1.1 Tidigare samverkansprojekt

Under hösten 2009 avslutades två samverkansprojekt, Hemmasittarprojektet och Pinocchioprojektet. I det första projektet var ambitionen att få ner antalet hemmasittare och att skolan skulle bli bättre på att upptäcka och ta tag i ogiltig frånvaro. Projektet mynnade ut i en gemensam handlingsplan som grundskolan ska använda vid frånvaro.

I Pinocchioprojektet var syfte att utveckla risk- och friskbedömningar och individualiserade insatser, samt genom ett långsiktigt arbete bättre hjälpa barn och förhindra ett varaktigt normbrytande beteende. I detta projekt prioriterades barn, 4-12 år, med utagerande och aggressivt beteende där problemen visat sig i flera miljöer.

4.1.2 Samverkan

Samverkan är många gånger sårbar pga att den ofta är personbunden och bygger på egna personligt uppbyggda nätverk, samt att dessa personer själva bestämmer när samverkan ska ske. Ofta upphör den samverkan som byggts upp när dessa personer slutar i verksamheten.

Enligt § 6 förvaltningslagen är idag alla myndigheter skyldiga att samverka, "Varje myndighet skall lämna andra myndigheter hjälp inom ramen för den egna verksamheten." Denna

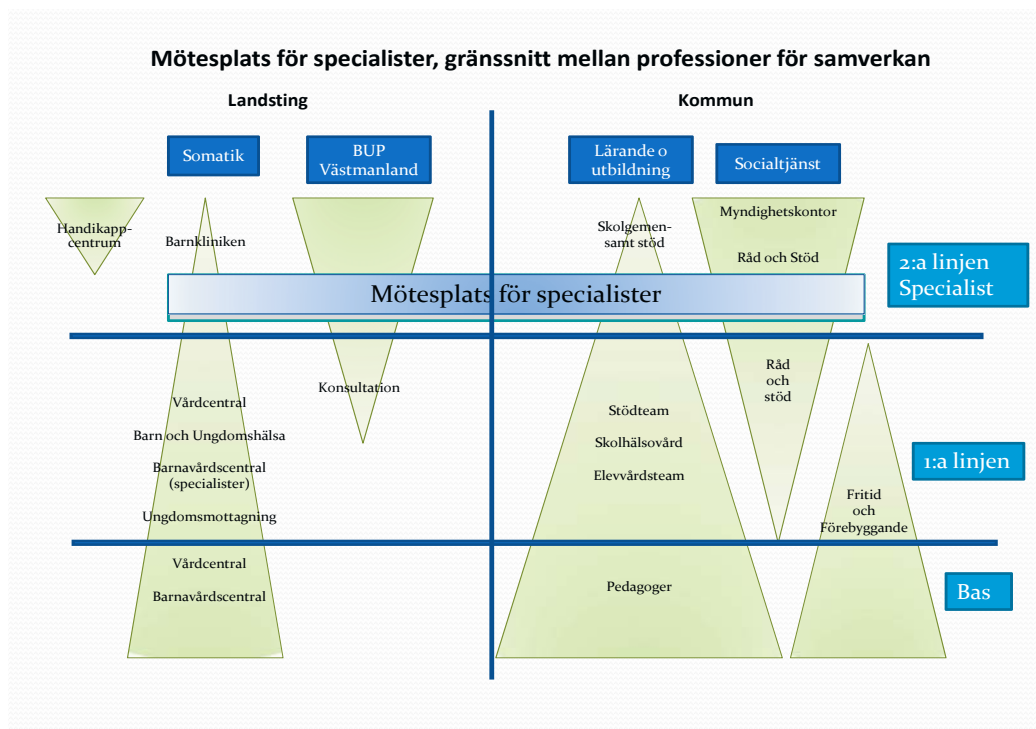
lagparagraf är inte tillräcklig för att samverka mellan myndigheter ska fungera optimalt för barn och unga som är i behov av insatser från flera aktörer.

Ibland när skolan upplever att de uttömt sina resurser för att stödja barn eller ungdomar med normbrytande beteende kontaktas Bup och/eller Socialtjänstens Barn och Ungdom. Skolan kan i de fallen uppleva att de gjort allt och att det är någon annans uppgift att ta över. Det kan också förekomma att föräldrarna själva ombeds av skolan att kontakta Bup för att få hjälp. Bup hänvisar då ofta föräldrarna tillbaka till skolan med motiveringen att det är ett skolproblem. Detta kan leda till att föräldrar "bollas" fram och tillbaka mellan olika aktörer med upplevelsen att de inte får hjälp någonstans då de olika aktörerna anser att det är den andres ansvar.

Upplevelsen att barn och unga ibland "hamnar mellan stolarna", förmedlas av många. Enhetschefer, verksamhetschefer och strateger kan kontaktas av föräldrar eller tjänstemän som upplever en frustration över att barnet eller den unge inte får rätt stöd när de behöver. Föräldrar, men även personal, kan uppleva att barn och unga "bollas" fram och tillbaka mellan olika aktörer och inte får hjälp någonstans, då de olika aktörerna anser att det är den andres ansvarsområde.

4.1.3 Samverkan mellan landstinget och kommunen

Landstinget/Bup och kommunen/Lärresursenheten har tagit fram en bild, fig 1, i syfte att få en överblick av hur stödet runt barn och unga ser ut i Västerås Stad. Samtal har förts om att det behöver skapas en "Mötesplats för specialister" där beslutsfattande personer från olika verksamheter finns för att kunna fatta beslut i ärenden som är komplicerade och inte kunnat lösas tidigare.

Figur 1

Sammanställningen visar tre nivåer. Basnivå är insatser som når ut till alla barn och ungdomar. På basnivån finns det hälsofrämjande arbetet. Inom den första linjen finns insatser som når ut till barn och ungdomar vilka behöver särskilt stöd. Inom den andra linjen ska det finnas

specialister som når ut till de barn och ungdomar som också behöver särskilt stöd, de med en komplicerad sammansatt problematik.

5 ÅTGÄRDER

5.1.1 Samverkansgrupp ("Forum för samverkan")

När projektledaren, samordnare för samverkan, var på plats hösten 2010 skickades en förfrågan ut till Pinocchioprojektets-styr/arbetsgrupp. Avsikten var att få till stånd ett möte med dem och den tilltänkta referensgruppen för detta projekt, samt att få ta del av Pinocchioprojektets erfarenheter.

Det var svårt att få till stånd något möte, men till slut genomfördes ett i slutet av året med några av de personer som varit verksamma inom Pinocchioprojektet. Vid mötet gavs information om historiken bakom Pinocchioprojektet och om den arbetsmodell som tagits fram. Samtal fördes också om hur de erfarenheter som gjorts inom Pinocchioprojektet skulle tas tillvara inom detta projekt.

Eftersom Pinocchioprojektet var inriktat mot en begränsad målgrupp, avseende beteenden och ålder, så bestämdes det att ett nytt förslag till samverkansmodell skulle tas fram för att nå hela den målgrupp och de samverkansparter som detta projekt avser. Tid för ett nytt möte beslutades också.

I det nya förslaget till samverkansmodell fanns en mötesplats "Forum för samverkan" med. Förslaget togs emot på ett positivt sätt på grund av att fler aktörerna saknat just ett forum där det funnits möjlighet att diskutera vem som gör vad när det gäller barn och unga som "hamnar mellan stolarna". Tanken med "Forum för samverkan" är att personal inom skolan, socialtjänsten och Bup ska kunna få konsultation i ärenden där de "kört fast" eller behöver samråda om hur man går vidare. Samtal har förts om att "Forum för samverkan" har en kärna bestående av representanter från landstinget och kommunen som träffas kontinuerligt. Målgruppen är barn och unga med psykisk, psykiatrisk och social problematik som behöver tvärprofessionell kompetens från både kommun och landsting. Ärenden ska kunna tas upp anonymt eller med vårdnadshavares medgivande.

5.1.2 Kartläggning

För att få en bild av antalet "hemmasittare" och om dokumenterade rutiner/policydokument används för att följa upp frånvaro skickades en enkät ut till alla grundskolor. I enkäten fanns det också frågor om samverkan och om de upplevde att elever "faller mellan stolarna".

En enkät med frågor om samverkan skickades också till Stödteamet samt Bup och Familjecentrum.

Resultatet av enkäterna har sammanställts och presenterats för Projektets styrgrupp. Det finns en osäkerhet i underlaget pga att 26 % av skolorna inte svarat på enkäten. Bland svaren från skolorna varierar svarsfrekvensen på frågorna med upp till 31 %. Resultat framgår av bil 1.

5.1.3 Information om samverkansprojektet

När enkäten sammanställts skickades ett allmänt email ut till alla grundskolerektorer. De informerades om samverkansprojektet och att de var välkomna att ta kontakt i ärenden där det inte fungerat med samverkan med andra verksamheter.

De skolor som uppgivit i enkäten att de hade elever som "faller mellan stolarna" fick riktade email om att de var välkomna att ta kontakt med samordnaren för samverkan.

Några skolor har uttryckt att de ägnat mycket tid till enkäten och sett den som en mycket bra grund för kartläggning av sina elever.

Information gick också ut på kommunens interna webbsida om samverkansprojektet.

5.1.4 Studiebesök

Ett studiebesök i Västra Götaland har genomförts för att ta del av deras erfarenheter när det gäller samverkan. Kommunerna och landstinget i Västra Götaland har under en längre tid samverkat, i något som kallas "Västbus". De poängterade att ett förtydligande vad gäller målgruppen för samverkan är viktigt. När ärenden ska tas upp i "Västbus" krävs att problematiken är inom alla de tre områdena, psykisk, psykiatrisk och social. Studiebesöket genomfördes med representanter från Bup, Västmanlands Kommuner och Landsting VKL, och Lärresursenheten.

5.1.5 Kompetensutveckling

En kompetensutvecklingsdag har genomförts i samverkan mellan Lärresursenheten och Socialtjänsten. Medarbetare inom skolan och Socialtjänsten bjöds in till en föreläsning under temat "Skolan, en viktig risk-och/eller skyddsfaktor". Inbjuden var Bo Vinnerljung som föreläste om skolans/utbildningens betydelse för alla barn och för utsatta barn. Han talade också om sambanden mellan dåliga skolprestationer och framtida hälso- och sociala problem, samt barn som växer upp i fosterhem.

5.1.6 Samverkansavtal

Ett av delmålen med detta projekt var att ett samverkansavtal skulle ingås mellan hälso- och sjukvården, skolan och socialtjänsten. Tidigare fanns ett avtal som var upprättat mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten. I februari 2011 upprättades en ny överenskommelse om lokal samverkan i Västerås kring barn och ungdomar i behov av särskilt stöd. Den inbegriper nu även de pedagogiska verksamheterna/skolan.

Samverkansavtalet ska vara ett sätt att identifiera, dokumentera och följa upp både pågående samverkansarbete och områden som behöver utvecklas gemensamt. Den utgör ett underlag för ledning och struktur och för att säkra en god och stabil samverkan mellan hälso- och sjukvården, skolan och socialtjänsten.

6 GENOMFÖRANDE

I ansökan till BRÅ framgår att en styrgrupp bestående av representanter från Bup, Råd och stöd inom Individ och familj (Ifö) och Lärresursenheten skulle finnas för detta projekt. Så blev det inte p.g.a. att det endast var Grundskolenämnden (numera Barn- och Ungdomsnämnden) som beviljade medel till projektet. Styrgruppen består av enhetschefen från Lärresursenheten. Projektledaren/samordnaren har haft träffar med styrgruppen en gång per månad och diskuterat projektets framåtskridande. Styrgrupp och projektledare/samordnare träffade Barn och Ungdomsnämnden under juni månad och informerade om hur samverkansprojektet fortskrider.

Det framgår i ansökan att samordnaren ska ha tillgång till en resursgrupp från Pinocchioprojektet som följer arbetet utifrån sin kompetens och erfarenhet. Eftersom

Pinocchioprojektet har avslutats och teamet inte längre existerade så har det inte funnits någon resursgrupp att tillgå.

6.1.1 Samverkansgrupp ("Forum för samverkan")

Inledningsvis var det svårt att få till stånd samverkansmöten och mötesdatum sköts framåt i tiden. Ett problem var att Pinocchioteamet upplösts och ett annat var den stora omorganisation som pågick inom landstinget vad gäller Bup.

Deltagarna i samverkansgruppen har också skiftat under projektets gång, eftersom några deltagare slutat och andra tillkommit. Konsekvensen av detta har blivit något av en nystart vid varje möte, men den sista tiden har formen för hur samverkansgruppen ska arbeta, börjat växa fram. De aktörer som deltar i samverkansforum för närvarande, är representanter från Bup, Barn och Ungdomshälsan, Socialtjänstens Barn och Ungdom, Öppenvårdsresursen Råd och Stöd och Lärresursenheten. Samverkansgruppen har träffats en gång per månad, två gånger under 2010 och sex gånger under 2011.

6.1.2 Risk- och behovsbedömningsinstrument

Fler av verksamheterna som deltar i samverkansgruppen använder sig av olika former av standardiserade bedömningsinstrument inom sina verksamheter för att bedöma utveckling av normbrytande beteende hos barn och unga. Samtal om användandet av risk-/behovsbedömningsinstrument har förts i samverkansgruppen och kommer att fortsätta. Det finns många olika delar i de standardiserade bedömningsinstrumentens manualer så genomförandet kan därför bli tidskrävande.

Inom Pinocchioprojektet användes "Esters" standardiserade bedömningsinstrument. Barn och familjer erbjöds stödinsatser, då de gick med i projektet, från de verksamheter som deltog.

Detta samverkansprojekt har inga insatser avsatta utan utbudet av stödinsatser är det som ges till alla vilket innebär att det är väntetider till vissa åtgärder.

Standardiserade bedömningsinstrument är nödvändiga för att en bra uppföljning ska kunna ske av genomförda insatser. Först när detta verktyg använts fullt ut kommer ett tydligt utfall vara möjligt att redovisa. Det är därför viktigt att hitta rutiner för användandet av dem. Samtal om detta och samtal om att utveckla användandet förs i samverkansgruppen "Forum för samverkan".

6.1.3 Hemmasittare

Skolor som i enkäten uppgav att de hade hemmasittande elever har följts upp och erbjudits stöd. För majoriteten av dessa elever finns en plan och en pågående samverkan mellan skolan, familjecentrum och Stödteamet för att få eleven tillbaka till skolan. För övriga elever är inte samverkan möjlig på grund av olika orsaker, ex så tillåter inte vårdnadshavare det, i de fallen fanns en anmälan eller har en anmälan gjorts till Socialtjänsten.

På en skola som hade hemmasittande elever, bestämdes det att Bup, Familjecentrum och Stödteamet skulle gå in med samlad kraft för att få dem tillbaka till skolan. Samordnaren för detta projekt samordnade arbetet. Ett intensivt arbete inleddes tillsammans med skolan. Bups roll var att ge undervisning i hemmet under tiden eleverna var hemma. Samverkansarbetet avslutades plötsligt pga av att Bup drog sig ur. Arbetet med eleverna har dock fortsatt genom samverkan mellan skola, familjecentrum och Stödteam och en plan för återgång finns.

6.1.4 Operativt arbete

I rollen som samordnare har också ett operativt arbete utförts. Skolor och/eller Socialtjänsten har tagit kontakt för att få hjälp att samordna professionella samverkansmöten i ärenden som "hamnat mellan stolarna" eller i ärenden där det varit oklart vem som gör vad. Vårdnadshavarna har i de ärendena gett sitt medgivande till att ha möte. Ibland har de deltagit, ibland inte. Målgruppen har varit barn och unga som behöver stöd från flera verksamheter.

Skolor har också tagit kontakt för att få "bolla" elevärenden som de inte lyckats lösa själva. I de fallen har möten bokats in tillsammans med personal från Stödteamet. Ofta har det mynnat ut i att skolans personal fått handledning av Stödteamet.

7 EFFEKTER

7.1.1 Samverkansgrupp "Forum för samverkan"

Ett syfte med projektet är att utveckla en bestående samverkan mellan landstingets och kommunens verksamheter. Inom projektet har det skapats en god grund för samverkan mellan landstinget och kommunens verksamheter, Bup, Barn och Ungdomshälsan, Socialtjänstens Barn och Ungdom, Öppenvårdens Råd och Stöd och Lärresursenheten.

Det finns en vilja och ambition att delta i detta samverkansarbete från de verksamheter som träffats i samverkansgruppen. Alla ser det som viktigt att få vara med och bidra så att problemet med att barn och unga "bollas" runt bland olika verksamheter löses och att rätt insatser sätts in i tid för dem. Det finns också fler aktörer/verksamheter, som uttalat sitt intresse av att delta i samverkansgruppen.

Beslut om hur de berörda verksamheterna ska representeras i samverkansgruppen och formen för arbetet tas i augusti av respektive verksamhets ansvariga chefer.

För att få hjälp att komma vidare i samverkansprocessen kommer samverkansgruppen att träffa en handledare för ett sonderande möte i slutet av augusti.

En uppgift för projektledaren var att leda "Mötesplats för specialister". I stället för den mötesplatsen har "Forum för samverkan" skapats som samordnas av projektledaren.

Användandet av standardiserade bedömningsinstrument som fokuserar på risk och skyddsfaktorer har inte påbörjats inom projektet. Samtal om hur verksamheterna kan hjälpas åt vid intervjuer och sammanställningar av risk och skyddsfaktorer pågår i samverkansgruppen "Forum för samverkan".

7.1.2 Kartläggning, "hemmasittare" och operativt arbete

Den inledande kartläggningen som gjordes i detta projekt var en viktig åtgärd som gjorde att fokus hamnade på de hemmasittande eleverna och planeringen för att få dem tillbaka till skolan. I och med det hamnade också fokus på användandet av den gemensamma handlingsplanen, som skolan ska använda vid frånvaro.

Något som blivit tydligt, efter samtal med personal inom skolan, är att kunskap om tidiga signaler för att komma tillrätta med långvarig skolfrånvaro behöver fördjupas. Detta så att de goda rutiner som redan finns följs. Tidig upptäckt och tidiga insatser är grundläggande för att undvika att frånvaro blir långvarig.

När det gäller det operativa arbetet att samordna professionella samverkansmöten så har utvärderingen gjorts muntligt med några föräldrar. Många föräldrar som har barn tillhörande målgruppen i detta projekt är trötta på alla möten som de kallas till. De föräldrarna har varit nöjda med att de inte behövt delta på det professionella mötet. De har varit positiva till att det blivit tydligt vilken verksamhet som gör vad och att barnen erbjudits stöd. Någon förälder har velat vara med på professionella samverkansmötet och tyckt att det varit bra att någon neutral person samordnat och lett mötet.

Berörda skolor har uttryckt att de upplevt det som positivt att få hjälp med att samordna professionella samverkansmöten, dels på grund av att någon utifrån kommer med neutrala ögon och hjälper till, men också på grund av att skolan ibland upplevt att de inte kunnat få till stånd samverkansmöten då de inbjudna inte kommit.

Det går inte nu att säga om det arbete och den uppföljning som gjorts under projektets gång bidragit till att antalet "hemmasittare" minskat. Under hösten 2011 planeras en ny mätning vilken kommer att ge indikationer om skolfrånvaron minskat

Den gemensamma handlingsplan som grundskolan ska använda vid frånvaro behöver revideras och något positivt i sammanhanget är att fler verksamheter har anmält sitt intresse av att få medverka i detta arbete.

Besök på friskolor har också gjorts för att informera om projektet och samverkansarbetet. I de samtalen har det uttryckts ett missnöje med att friskolorna inte har möjlighet att betala för och använda sig av Stödteamets resurser där det finns psykologer, specialpedagoger och kuratorer.

7.1.3 Samverkansavtal

En viktig del i samverkansarbetet är att en ny lokal överenskommelse om samverkan är upprättad och att den också inbegriper de pedagogiska verksamheterna/skolan.

7.1.4 Samverkansprojektet

Samverkansprojektet kommer att fortsätta ytterligare 6 månader. Tanken är sedan att samordnaren för samverkan ska ingå i den ordinarie verksamheten.

7.1.5 Reflektion

Det finns ett stort antal rapporter om samverkan mellan kommun och landsting kring barn/ungdomar med normbrytande beteende. Några av dessa rapporter finns i referenslistan i denna rapport. Av intresse kan vara att den fråga som detta projekt handlar om har varit föremål för utredningar och analyser sedan lång tid tillbaka. Det som är positivt med detta samverkansprojekt är att det finns en vilja och ett intresse från alla verksamheter att hitta lösningar tillsammans så att barn och unga får insatser i rätt tid.

En stor omorganisation sker just nu inom skolverksamheterna, men förhoppningen är att detta arbete får fortsätta för att få tillstånd en hållbar samverkan mellan landstinget och kommunen så att barn och ungdomar slipper "bollas" runt.

Det tar tid att metodutveckla och det krävs uthållighet för att bygga ett långsiktigt samverkansarbete.

REFERENSER

Andershed, H, & Andershed, A-K (2005). *Normbrytande beteende i barndomen. Vad säger forskningen?*

Ernst & Youngs Revisionsrapport (mars 2008) *Samverkan kring barn och ungdomar med psykisk ohälsa i Västmanlands län.*

Myndigheten för Skolutveckling, Rikspolisstyrelsen och Socialstyrelsen (2007) *Strategi för samverkan – kring barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa .*

Psykologtidningen, nr 5(2007) Pia Enebrink, Niklas Långström *Förbättrad bedömning vid normbrytande beteenden?*

Socialstyrelsen, Länsstyrelserna *Stärkt skydd till barn i utsatta situationer.*

Socialstyrelsen *Samverkan kring barn som far illa.* (Uppföljning av lagändring enligt proposition 2002/03:53)

Sveriges Kommuner och Landsting (2008) *Rätt insatser i rimlig tid för barn och ungdomar med psykisk ohälsa.*

Resultat Bil 1.

SKOLAN: Enkäten gick ut till 57 skolor, svarsfrekvens var 74 %

Det finns en osäkerhet i underlaget på grund av att 26 % av skolorna inte svarat på enkäten. Bland svaren från skolorna varierar svarsfrekvensen på frågorna med upp till 31 %.

1. Registreras all frånvaro? *100 % av de skolor som svarat på enkäten gör det.*
2. Finns det rutiner/policydokument hur elevers frånvaro följs? *95 % av de skolor som svarat på enkäten har rutiner/policydokument.*
3. "Hemmasittare" Finns det fram till okt-2010 elever som har fullständig frånvaro som pågått i minst en månad, ht -2010? *24 % av de skolor som svarat på enkäten har hemmasittare.*
4. Samverkar skolan med föräldrar vid ogiltig frånvaro? *67 % av de skolor som svarat på enkäten samverkar med föräldrar vid ogiltig frånvaro.*
5. Finns det samverkan med andra instanser/myndigheter det gäller "hemmasittare" och barn med annat normbrytande beteende? *55 % av de skolor som svarat på enkäten samverkar med andra instanser/myndigheter när det gäller hemmasittare och barn med annat normbrytande beteende.*
6. Finns det dokumentation om vem som gör vad i samverkan? *55 % av de skolor som svarat på enkäten har svarat att det finns dokumentation om vem som gör vad i samverkan.*
7. Upplever skolan att det finns elever som "faller mellan stolarna" får inte den hjälp som behövs? *38 % av de skolor som svarat på enkäten har svarat att det finns elever som inte får den hjälp som behövs.*

Om ja, vilken hjälp saknas till eleverna? *31 % av skolorna har svarat med text.*

- *Specialister av olika slag*
- *De behöver mer stöd av resurspersonal*
- *Samarbetet bör förbättras, förbättra samverkan*
- *Mer direkt/akut stöd från Ifo, Bup. Ju senare insatser desto större problem!*
- *Det stöd de lovas i proAros gemensamma riktlinjer*
- *Resurser (vuxna)*
- *Alla som har behov av BUP samt BUP och Soc*
- *Faller man mellan stolarna om föräldrar inte ser/förstår/tar till sig barns behov! Skolan får stå tillsvars för beteendet. Och skolans resurser är begränsade. Vi tar gärna emot kurator till skolan!*
- *Får sällan återkoppling från socialkontoret. De som behöver mindre grupp*
- *Kuratorssamtal*